

Tag op at flyve højt, højt oppe i det blå

af Lærke Grandjean

- med Gert Biestas pædagogiske tænkning for en menneskelig fremtid

Gert Biesta er først og fremmest en uddannelsestænkner, men han er det på en eksistentiaalistisk måde – med både tro og viden. Han anser pædagogik og undervisning for at være en mulighed for at danne mennesker til verden på en voksen måde, og han ser et problem i, at det er moderne at forsøge at besejre religion og tro. Striden drejer sig for Gert Biesta ikke om, hvilken religion eller tro, der skal værre den sande, men om at viden og tro må gå hånd i hånd for at "tjene" mennesker i verden – ikke omvendt.

Jeg er medredaktør og medforfatter til bogen *Uddannelse for en menneskelig fremtid – Gert Biestas pædagogiske tænkning*. Som initiativtager til denne bog, der med ni artikler og et langt interview forsøger at belyse denne uddannelsestænkners særlige univers, må jeg ærligt stå ved, at udgangspunktet har været en fortvivlelse.

Jeg befandt mig for cirka fem år siden i en alvorlig menneskelig og faglig krise, idet jeg ikke mere kunne se mig selv i øjnene i det arbejde, jeg ellers havde været særdeles glad og nærmest lykkelig produktiv ved igennem en lang årrække. Det var lærerfaget, jeg begyndte at se enden på, og dermed følte jeg ikke blot tæppet trukket væk under min egen livsgerning men under hele det pædagogiske grundlag for uddannelse som sådan.

Måske store ord, men det er sådan jeg ser det: Pædagogikken er kommet i krise, og det hænger i høj grad sammen med, at tro og viden i accelererende grad er blevet fjender – ja, rationalitetens udtrykte fornuftsbegreb er ved at slå uddannelse ihjel, som jeg ser det.

Jeg skal ikke her beskrive min personlige krise, men blot sige at jeg på fortvivlelsens vingesus satte mig for at slippe jordforbindelsen for en stund. På samme tid som jeg følte mig frit i luften svævende, dykkede jeg ned i dybe bøger om pædagogik og undervisning for at se, om jeg da var helt alene i verden? Det var i denne søgen, jeg fik øje på Gert Biestas forfatterskab, på hvis tankesæt, konkrete forskning og utallige henvisninger til viis litteratur, jeg igen kunne finde fodfæste, både som menneske og som lærer (skønt jeg ikke mere praktiserer som underviser, for jeg sagde mit lærerjob op, og nu skriver og fortæller jeg i stedet om pædagogik og undervisning).

Hvorvidt bogens øvrige forfattere og min medredaktør til *Uddannelse for en menneskelig fremtid – Gert Biestas pædagogiske tænkning* har oplevet vor moderne tids strid og fjendskab på samme måde som jeg, må de selv og bogens kapitler udtrykke; jeg er dog temmelig sikker på, at vi alle har meget forskellige bevæggrunde til at bidrage til bogen om Gert Biesta.

Men dette indlæg handler om mit initiativ til bogen, og nu er vi fremme ved konklusionen: Mens jeg dykkede ned i de dybe bøger og samtidig følte mig svævende i den blå luft, fik jeg igen for alvor øje på vores hjemlige Grundtvig, Kold, Kierkegaard og Løgstrup. Deres menneskesyn kan enkelt udtrykkes

- med Grundtvigs ord: "Han har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kær".
- med Kolds: "først opleve – så oplyse".
- med Løgstrups menneskesyn, udtrykt ved den etiske fordring, som fordrer af mennesker, at de skal forholde sig til hinanden.
- med Kierkegaards menneskesyn, udtrykt ved at man har brug for at være til stede i tilværelsen, og at man må risikere sig selv og se sin nøgne eksistens i øjnene.

Med udgangspunkt i Gert Biestas opfattelse af tro og viden som to sider af samme sag, ser jeg hele misèren i fjendskabet og striden i den pædagogiske krise som hidrørende fra, hvilket menneskesyn der hersker.

Menneskesynet bag den herskende lærings- og målingsstyringen i uddannelse, ser mennesket som en ting, der skal kvalificeres til arbejdsmarkedet.

Menneskesynet bag den fløj, som er mest i front i kritikken af denne herskende lærings- og målingsstyring – nemlig Bildung-dannelsesfløjen – er for en dels vedkommende kommet derhen, hvor man ser mennesket som et objekt, som skal kvalificeres socialt og kulturelt. Det var slet ikke det oprindelige menneskesyn i Bildung-dannelsessynet, men det er den sørgelige udvikling. Et eksempel på denne udvikling er læreruddannelsen, hvor det i mine øjne er sket i forsøget på at tilpasse pædagogikken til tidens herskende politik om evidens, empiri og måling. Man anvender stadig begrebet dannelse, men dette begreb tilpasses mere den herskende diskurs med nye ord i centrum som langsomt men sikkert skaber et mere objektiverende menneskesyn.

Med disse to menneskesyn er vi kommet til at underkaste os tankegange, som bare ikke rammer tonen i den danske sang. Det er derfor, det igen er Grundtvigs, Kolds, Løgstrups og Kierkegaards menneskelige toner, vi bør lytte til.

Det er de samme toner, som Gert Biesta med sin vedholdende talen for både viden og tro i uddannelse udtrykker i sit menneskesyn: "I mit eget værk har jeg formuleret den uddannelsesmæssige opgave – faktisk *uddannelsesopgaven* – som at vække lysten i et andet menneske til at ville eksistere i verden som et subjekt, der sammen med andre

subjekter skal kunne leve godt i verden - det er her al uddannelsesmæssig og pædagogisk arbejde, anliggende og opmærksomhed har til huse”.

Uddannelse for en menneskelig fremtid
redigeret af Lærke Grandjean og Ole Morsing.
Udkommet på forlaget Klim.